

Programma

**Wadden
zeehavens**

Verantwoording programma Waddenzeehavens 2016

Tot en met Vierde kwartaal 2016

12 januari 2016

Arjen Bosch

Inhoudelijke verantwoording programma Waddenzeehavens

Eerste kwartaal 2016

In de bespreking van de Evaluatie SVW met IenM in de Raad van Advies op 3 november 2015 heeft de Raad aangegeven intensiever bij het Beleidstraject van de Structuurvisie Waddenzee (SVW) betrokken te willen worden. IenM heeft toegezegd daar een voorziening voor te willen treffen in de vorm van de SVW werkgroep Waddenzeehavens, die onder de klankbordgroep functioneert. Er worden samenwerkingsafspraken met IenM gemaakt, ten behoeve van de voorbereiding, zoals samenstelling ed.. De havens worden ook uitgenodigd voor deelname aan de klankbordgroep SVW.

De Tweede Kamer agendeert de evaluatie SVW. De voorzitter van de Raad schrijft op 27 februari een brief aan de Tweede Kamer, waarin ze de koers en de belangen van de Waddenzeehavens aangeeft.

In het programmateam van 4 februari wordt de opzet van de beleidsverkenning SVW doorgenomen, waaronder leden die worden uitgenodigd voor de werkgroep en de klankbordgroep SVW. Ook wordt de samenwerking met Programma naar een Rijke Waddenzee (PRW) geïntensiveerd. Er worden drie thema's benoemd: EcoPorts, Building with Nature en Vaargeulen i.c.m. innovatieve scheepvaart. Voor EcoPorts gaat het om de werkconferentie UNESCO ports en bijbehorende workshops.

PRW zegt financiële ondersteuning toe en neemt ook deel aan het kernteam dat de conferentie voorbereidt. Via de WUR komt een stagiaire (Lucas Kästner) beschikbaar. Groningen Seaports stelt een werkplek voor de stagiaire beschikbaar.

Voor Building with Nature is het project bij Den Helder actueel, dat moet worden afgestemd met het gebiedsproces over vismigratie dat PRW in de Kop van NH organiseert. Op 12 februari organiseert programma Waddenzeehavens bestuurlijk overleg met de wethouders van Hollands Kroon en PRW. Vanuit programma Waddenzeehavens worden daarna verschillende gesprekken gevoerd om de afstemming te bevorderen.

Op 26 februari verschijnt een Proeve van het Investeringskader Waddenfonds. Er wordt een formele reactie gevraagd, die tussen de havens wordt afgestemd. De reactie is vrij kritisch, omdat het meer een groslijst van losse projecten lijkt, dan dat het voortkomt uit een visie op het Waddengebied. Het eerdere programma dat de Waddenzeehavens aan het Waddenfonds hebben aangeboden is in het geheel niet herkenbaar.

In het eerste kwartaal worden twee EcoPort team bijeenkomsten georganiseerd (19 januari en 10 maart). Daarin worden de projecten besproken. Het accent ligt op afval verwerking. Behalve Lauwersoog zijn alle havens inmiddels gecertificeerd. Het team draagt thema's aan voor de Conferentie. Ook wordt een nieuw initiatief 'Biohuts' besproken, waarmee binnen havens schuilgelegenheid voor jonge vis wordt geboden.

Mede op initiatief van Groningen Seaports vindt op 2 maart een gesprek plaats met de directeur milieu van Bremerhaven, om de mogelijkheden voor trilaterale samenwerking tussen havens te verkennen. Bremerhaven is in beginsel positief, maar vraagt zich af hoe andere Duitse en Deense havens het zien. We schetsen een tijdstraject richting Trilaterale Regeringsconferentie 2018. Zelf kampt Bremerhaven met onderbezetting en heeft beperkte mogelijkheden om een

Duitse samenwerking op te zetten. Bremerhaven wil graag deelnemen aan de werkconferentie.

9 maart wordt vanuit Programma Waddenzeehavens een presentatie gegeven in de Trilateral Wadden Sea Board. Met de Board wordt afgesproken dat de voorzitter, Co Verdaes deelneemt aan het slot panel en de Board zegt haar beleidsmatige steun aan de conferentie toe.

Op 17 neemt programma Waddenzeehavens deel aan de Reflectie bijeenkomst Waddenzee-huisberaad. PRW leidt het proces en IenM is opdrachtgever. IenM ziet het project als bouwsteen voor de Beleidsverkenning SVW. De bijeenkomst leidt tot vrij veel negatieve reacties van gemeenten, provincie en vissers. Ook de Waddenzeehavens kunnen zich niet verenigen met de gevolgde opzet en de manier waarop de resultaten worden geïnterpreteerd en gepresenteerd. Vanuit programma Waddenzeehavens, wordt inbreng geleverd.

Er worden in het eerste kwartaal enkele gesprekken gehouden met de noordelijke hogescholen, RWS en de branche organisatie oliebestrijding (SRGH) om de samenwerking uit 2015 verder vorm te geven. De gesprekken monden uit in de afspraak dat er een workshop Oliebestrijding in de trilaterale werkconferentie wordt gehouden en dat de SRGH een symposium organiseert waarin de Waddenzee centraal wordt gezet.

Tweede kwartaal 2016

Het programmateam Waddenzeehavens van 7 april begint met een presentatie van Good Fuels over hun CO2 neutrale diesel. Het is een alternatief voor LNG, dat voor vissers waarschijnlijk aantrekkelijk is. Daarnaast zijn de reacties op het Waddenzeehuisberaad en het Investeringskader Waddenfonds geagendeerd. Wat deze onderwerpen betreft zal de programmamanager de ingezette lijn doortrekken, in vervolg gesprekken. Ook wordt de opzet van de werkgroep SVW Waddenzeehavens van 28 april besproken.

De stagiaire presenteert de opzet van de werkconferentie met een carrousel van workshops. Aan de hand van een concept aankondiging wordt een brainstorm gehouden, over de inhoudelijke thema's. Doorgenomen. De voorstellen worden ook in het programmateam Naar een Rijke Waddenzee besproken, waarna het kernteam voor de conferentie de suggesties vertaalt naar inleiders en workshops.

Op 11 april ontmoet mw Netelenbos het programmateam in een informele setting. Daarna heeft zij bestuurlijk overleg met gedeputeerde Staghouwer over:

- SVW en het Waddenzeehuisberaad. Met de doorgevoerde aanpassingen levert de brief aan de Tweede Kamer geen problemen. De kritiek op de van het Waddenzeehuisberaad wordt gedeeld.
- De Proeve van het Investeringskader. Programma UNESCO havens was daar nog niet in verwerkt, daar is nog alle ruimte voor. Het projectteam zal met de Waddenzeehavens in gesprek gaan.
- Trilaterale conferentie zal op 20 juni in Groningen richting Duitse grens plaatsvinden. De Raad van Advies vindt aansluitend plaats, de provincie is bereid als gastheer op te treden.

De programmamanager heeft meerdere gesprekken met het de projectleider en leden van het projectteam Investeringskader Waddenfonds. Men is content met de aangeleverde inbreng vanuit de havens.

Op 26 april presenteren Bart van der Kolk, de Lucas Kästner en Arjen Bosch het EcoPort traject, de aanpak van de werkconferentie bij het programmateam Naar

een Rijke Waddenzee. Met de resultaten van de inhoudelijke brainstorm van 7 april (programmamateam Waddenzeehavens) wordt een intake voor inhoudelijke thema's gehouden.

28 april vindt de eerste SVW werkgroep Waddenzeehavens plaats, in op een boorplatform in Port of Den Helder. Na een presentatie van het SVW team over de procedure leveren de deelnemers (havengemeenten, havens, havenbedrijfsleven en de Waddenvereniging) hun inbreng voor de Beleidsverkenning. De kritiek op het Waddenzeehuisberaad wordt breed gedeeld.

De wethouders van Lauwersoog, Harlingen en Den Oever komen bijeen op 12 mei en bespreken de bereikbaarheid naar aanleiding van de situatie bij het Westgat, de insteek bij het Waddenfonds vanuit de Waddenzeehavens.

Op de valreep heeft Lauwersoog toch de vragen van Lloyds kunnen beantwoorden en kunnen ze het EcoPort certificaat op de werkconferentie uitgereikt krijgen.

In het programmamateam van 18 mei wordt de voorbereiding van de werkconferentie doorgenomen, de workshops, sprekers paneldiscussie, persuitingen ed. Ook worden de onderwerpen van de aansluitende Raad besproken.

De programma manager heeft intensief contact met de projectleider van het Waddenzeehuisberaad, maar die is niet genegen om iets met de bezwaren te doen. Er wordt ingezet om dit project niet als bouwsteen te zien voor het SVW.

20 juni vindt de trilaterale werkconferentie UNESCO havens plaats op Ekenstein. Ook de DG Espo houdt een inleiding en de EcoPort certificaten worden uitgereikt. De zijn 9 workshops, marktkramen van innovatieve bedrijven en een afsluitende paneldiscussie. Er waren ruim 100 deelnemers. De buitenlandse deelname kwam vooral uit Niedersaschsen en waren positief over de conferentie.

De Raad werd aansluitend aan de conferentie gehouden. De aanbevelingen werden doorgenomen, met name werd stil gestaan bij de aanbeveling om te komen tot een trilaterale samenwerking. Ook wordt een follow up met werkateliers aangekondigd, die PRW financieel wil ondersteunen. Het projectteam SVW geeft een presentatie over de Beleidsverkenning. De Raad is positief over de opzet met de werkgroep Waddenzeehavens en bespreking vvan de resultaten in de volgende Raad. Het ongenoegen over het Waddenzeehuisberaad wordt bij lenM onder de aandacht gebracht. RWS stelt voor om hierover contact met de betreffende beleidsdirecteur te leggen.

Het projectteam bespreekt de resultaten van de werkconferentie en de conclusies van de Raad op 23 juni.

Derde kwartaal 2016

Er volgen meerdere gesprekken met de directeur Waddenacademie, PRW en een vertegenwoordigers van lenM over het Waddenzeehuisberaad. De projectleider wordt vervangen en de secretaris van de Waddenacademie rondt het Waddenzeehuisberaad af. De tekst wordt op meerdere punten aangepast. lenM concludeert dat op het punt van havens en visserij weinig bruikbare informatie voor het SVW oplevert. Er wordt afgesproken om met de Waddenzeehavens een bijeenkomst te organiseren om de luchten te klaren.

De provincies maken het definitieve investeringskader bekend. Veel van de inbreng van de Waddenzeehavens (Waddenfondsprogramma UNESCO havens 2015) is overgenomen. Ook de hoogte van de bedragen spoort goed met de voorstellen van de Waddenzeehavens. Op 14 september worden vertegenwoordigers van havens en havenbedrijfsleven en andere stakeholders uitgenodigd voor een hoorzitting met Statenleden.

De Waddenacademie biedt ruimte aan om een opinieartikel te schrijven voor hun maandelijkse cyclus voor het Fries Dagblad. De column verschijnt in september.

De bijeenkomst met de Waddenacademie, PRW en lenM wordt gehouden op 21 september. Vanuit de Waddenzeehavens wordt een groslijst met onderwerpen opgesteld, die als inspiratie dient. Meest markante uitkomst was dat de Waddenacademie nog nooit vanuit een economisch perspectief naar de Waddenzeehavens heeft gekeken, waarop het aanbod volgt om een review te houden op de visie van de Waddenzeehavens. De bijeenkomst leidt tot wederzijds begrip.

Na de bijeenkomst met de Waddenacademie volgt de tweede SVW werkgroep Waddenzeehavens. Na een presentatie van de resultaten uit de documentenanalyse volgt een bespreking van de huidige beleidsbeslissingen uit de PKB om opties per beslissing te inventariseren. De leden van de werkgroep zijn hier niet gelukkig mee.

Er volgen meerdere SVW klankbordgroepen, waaraan havens en havengemeenten kunnen deelnemen. De programmamanager organiseert het vooroverleg.

EcoPortteam komt bijeen op 29 augustus plaats in Harlingen. Er wordt een schema opgesteld voor de hercertificering. In 2017 moeten meerdere havens hercertificeren voor de PERS.

De voortgang van de Building with Nature projecten wordt met EcoShape doorgenomen. Met name de voortgang bij Den Helder is lastig, nu een subsidie aanvraag bij provincie Noord-Holland is gestrand. Bij de opening van de nieuwe vestiging in Den Helder (23 september) gaf IMARES een workshop Building with Nature Waddenzeehavens.

Op 29 september wordt het vijfde programmateam gehouden. Titian Oterdoom van PRW geeft een presentatie over duisternis en nodigt de havens uit om de Dark Sky verklaring te ondertekenen. Erik van Slobbe geeft aan dat er nog geen studenten beschikbaar zijn. Het programmateam ondersteunt de inhoudelijke follow op (bijeenkomsten voor trilateraal, innovaties en natuurdoelen), dat met PRW is opgesteld. De trilaterale samenwerking wordt opgepakt met de Duitse havens die aan de werkconferentie deel namen, zij waren positief over samenwerking. De Raad van advies wordt doorgenomen. Gelet op de inmiddels besteedde tijd van de programmamanager, wordt afgesproken in 2017 geen programmateam bijeenkomst meer te houden. De aanpak met het SVW traject en de wijze van inbreng wordt doorgenomen. Het programmateam besluit een formele reactie te sturen.

Vierde kwartaal 2016

Ondertekening van de Dark Sky verklaring vraagt nog het nodige overleg met havenbedrijfsleven en PRW. De verklaring wordt op essentiële punten aangepast.

De ondertekening vindt plaats op 27 oktober, in een feestelijke bijeenkomst op Zwarte Haan.

De SVW klankbordgroep bijeenkomsten leiden tot de nodige bilaterale besprekingen. Het SVW team neemt veel inbreng over, maar de opzet met ca 100 opties over beleidsregels blijft gehandhaafd.

In de haven van Brake wordt op 8 november in samenwerking met NPorts een bijeenkomst gehouden met Duitse en Deense havens. Uit elk (bundes)land is een haven aanwezig. De havens willen inzetten op een site event bij de Trilaterale Regeringsconferentie in Leeuwarden. Ook wordt voorgesteld om een Letter of intent rond te sturen en andere havens uit te nodigen om ook aan de samenwerking deel te nemen.

Op 25 november wordt deelgenomen aan de Waddenfondsdag in Den Helder.

De Raad van Advies wordt 1 december gehouden op landgoed Oranjewoud. De voorzitter is door griep geveld, de programmanager neemt waar. PRW trapt af met een inleiding. De directeur presenteert de ontwikkelingsstrategie van Port of Den Helder. Een letter of intent wordt als een te zwaar instrument gezien, de raad stelt voor om de samenwerking met een lichtere vorm te gieten en ook stil te staan bij de verhoudingen tussen havens en samenwerkingsverbanden. Het SVW team geeft een presentatie over de resultaten van de Beleidsverkenning. Bij de stukken zit de inbreng van de programmamanager. Er wordt afgesproken dat de leden van de Raad via een schriftelijke ronde op deze inbreng kunnen reageren. Voor havenmedewerkers wordt op 6 december een bespreking gehouden, als de schriftelijke binnen zijn. De reactie wordt voor de RCW bespreking (8 december) naar de leden van de Raad en het IenM team gezonden.

Op 15 december wordt het werkatelier "*Innovatief havenbedrijf van wereldklasse*" gehouden. Veel innovators nemen deel, waaronder initiatiefnemers van Waddenfonds projecten. De Nederlandse orde van uitvinders stelde voor om een follow-up te organiseren en waarbij zij hun netwerk aanspreken en daarin de belangrijkste uitdagingen van de havens centraal te zetten.

Het werkatelier "*Bijdragen van havens aan natuurdoelen*" wordt gevoerd aan de hand van drie dialogen over: natuur in en om havens, kwelder ontwikkeling met (haven)slib en duisternis. De deelnemers stellen voor om dit thema met de intensiever met de natuurbeschermingsorganisaties verder op te pakken.